

Aagerup-Kirkerup-Bogen har sit Udspring i en Gymnastikforeningsfest, hvor 6 forskellige Mænd fortalte hver om sin By og dens Historie. Senere er Foredragene omarbejdet i Artikler, og enkelte andre Forfattere er kommet til, saa der er blevet 9 Mand om at skrive de 88 Sider. Det er som Undertitlen siger „Træk“ af de 2 Sognes Historie. Bortset fra de indledende Afsnit, der er forfattet af udefra tilkaldte, er det en Blanding af sikre Fakta og hvad man har hørt fortælle, af Oplysninger om Sæd og Skik og om Sagn dér paa Egnen. Der maa være meget at hente i Arkiverne om de to Sognes Historie; men det har faaet Lov at ligge lidt endnu. Den Sognehistorie, der engang bliver skrevet paa det Grundlag, bliver maaske ikke nær saa velskreven; for disse lokale Fortællere er veloplagte gaaet til deres Arbejde; den umiddelbare Fortælleglæde præger deres Værk. Bogen har — som den foreligger — utvivlsomt en Mission blandt historisk interesserede paa Egnen.

Een stor, stofmættet, noget tung jysk Sognehistorie, to smaa, lette sjællandske dito. Er det jyske, henholdsvis sjællandske Karaktertræk, der spejler sig i Sognehistorieskrivningen?

C. Rise Hansen.

Ole Rasmussen: Nørre Ørsløv By's Historie. Folketidendes Bogtrykkeri, Nykøbing F. 1946.

Gaardejer Ole Rasmussen (Myssen) var født faa maaneder efter trearskrigens afslutning og oplevede kort før sin død den anden verdenskrigs komme. Sine optegnelser begyndte han i aarene 1914—18, og saa længe han kunde føre pen eller blyant, nedskrev han omhyggeligt og næsten uden en rettelse alt, hvad han fandt værd at fæste paa papiret. Resultatet er blevet en 100 siders bog, udgivet efter forfatterens død som et smukt udtryk for en ældre bondes kærlighed til sit hjemsovn og for den interesse, hvormed han omfattede smaat og stort, der kunde kaste lys over dets historie. Enkelte afsnit har tidligere været trykt i Lolland-Falsters historiske samfunds aarbog.

Ole Rasmussen er en god fortæller, ogsaa naar det gælder ældre tidsrum, hvor han væsentlig gengiver kendte historikers udsagn, fra Kr. Erslev til Karl Rasmussen — han naaede næppe at faa læst Holger Hjelholts store værk om Falster. Fra matrikler, jordebøger, kommissionspapirer, procesakter m. v. hentede han solide oplysninger, mens han i mere fri stil skildrer givenheder fra reformtiden. Som Dreng har O. R. hørt den gamle Grete Mysse (f. 1782) fortælle om den mærkelige høstaften i 1790, da byens hovfolk kom syngende og støjende hjem fra Ve-

stensborg, hvis ejer havde tilbudt dem deres gaarde til købs. Men 16 aar skulde gaa, før selvejet var sikret. Endda var det maaske ikke lykkedes uden en fører som Ole Willumsen, hvis minde en sen eftertid har hædret.

Et stykke broget hjemstavns historie er afsnittet om 1800-tallet (»Hvad de gamle fortalte og egne Erindringer«). Under skærtorsdagsslaget 1807 klirrede ruderne i Nørre Ørslev. 1807—14 havde Falster stor militærbelægning, og paa alle højder rejstes tjæretønder, der kunde tjene som havne, om fjenden gik i land. Et par soldater fra hertugdømmerne blev gift med piger fra byen. Senere kom der krise og gaardauktioner, men sønnerne fik ejendommene til rimelig pris og klarede sig igennem. Mange smaatræk fastholder mindet om gamle sognebeboere, og der er stof af virkelig kulturhistorisk interesse. Forstander Niels Karstensen har som bilag tegnet 3 kort over landsbyens jorder 1790, 1800 og 1915.

En meget fornøjelig skildring, men noget planløs. Den gamle fortæller burde have haft arkivvante hjælpere. Det hedder f. eks. om børneskolen (opført 1809), at der i Orupgaards arkiv skal findes en del oplysninger om skolevæsenet paa den tid, men intet forlyder om, at man har søgt at fremskaffe dem. Uafsluttet virker ogsaa, hvad der siges om højskolen paa sidste blad. Udgiverne kunde paa flere punkter have sørget for nyttige kommentarer. Alligevel fortjener de ubetinget tak, fordi de har bragt dette stykke landsbyhistorie i trykken. Ole Rasmussens fortælleglade bondegemyt er i sig selv spillevende kulturhistorie.

F. S.

Landsbyforskning i Norge.

Efter at Indsamlingen af Oplysninger om Sæterbruget er afsluttet, har det norske „Institut for sammenlignende Kulturforskning“ udsendt en ny Spørgeliste: Gardssamfunn og grannesamfunn i Noreg. Den er paa ikke mindre end 104 dupliserede Foliosider og er udarbejdet af Rigmor Frimannslund og Andreas Holmsen. Under Gaardsamfundet spørges om Gaarden som Begreb, hvilke Personer den omfatter og deres Vilkaar samt om Arbejdslivets Foreteelser, Ættens Betydning og de forskellige Medlemmers sociale Stilling. Under Grandelaget skelnes mellem forskellige Betydninger: Bydelag ved Aarets og Livets Højtider, Skatteudskrivning og andre administrative Formaal, kollektiv Hjælp o. s. v.

Riksarkivar Asgaut Steinnes har i Tidsskriftet „Syn og Segn“